

Jan, Libor

Hermann z Hohenlohe, rádce a vyslanec českého krále Václava II.

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. C, Řada historická.
1996, vol. 45, iss. C43, pp. [17]-35

ISBN 80-210-1622-1

ISSN 0231-7710

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/102732>

Access Date: 29. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

LIBOR JAN

HERMANN Z HOHENLOHE, RÁDCE A VYSLANEC ČESKÉHO KRÁLE VÁCLAVA II.

V prvním dílu Dvou knih českých dějin nazvaném Poslední Přemyslovci a jejich dědictví 1300–1308 vydaném v Praze roku 1917 píše Josef Šusta: „Zpovědník býval ovšem u zbožného krále vždy osobou značného vlivu, ale Heřman byl nad to znamenitého původu a značné ctížádostivosti. Papežem legitimovaný levoboček vznešeného pána říšského, Gottfrieda hraběte Hohenlohe, byl členem a prebendářem mocného řádu rytířů německých a v území řádovém dosáhl později biskupství cheľmského a na krátkou dobu i marienwerderského, nepřestávaje přes to i pak prodlévati u dvora českého. Tak zůstal důvěrným rádcem Václavovým téměř až do smrti královny, maje podstatný vliv nejen na jeho duchovní život, nýbrž i na volbu družiny a účastně se velmi horlivě nejrozličnějších i světských záležitostí. Již roku 1287 byl poslán s důležitým diplomatickým poselstvím do říše a v následujících letech vystupuje přechasto jakožto přední „consiliarius“ králův. Máme zachovány zlomky jeho korespondence s jinými královskými rádci, svědčící o tom, jak horlivě zpovědník zasáhal do důležitých otázek správních a finančních jakožto odborný člen rady královské, nezapomínaje však při tom nikterak ani zájmů svého řádu.“ Prameny ani literaturu, ze které načerpal informace k zpracování tohoto stručného biografického odstavce, Šusta, podobně jako v jiných případech, neuvádí.¹ Také v prvním svazku druhého dílu Českých dějin se Josef Šusta zmiňuje hned několikrát obdobným způsobem o tomto Václavově rádcí a zpovědníku.² Již před ním však znal jiný autor

¹ Š u s t a , J . : *Poslední Přemyslovci a jejich dědictví 1300–1308*. Dvě knihy českých dějin I. Kus středověké historie našeho kraje. Praha 1917, s. 232.

² Š u s t a , J . : *Soumrak Přemyslovců a jejich dědictví*. České dějiny II 1. Praha 1935, s. 364: „Dochází tu k svízelnému vyjednávání, v němž značný podíl měl zejména člen řádu německého Heřman, legitimovaný levoboček říšského hraběte Gottfrieda z Hohenlohe, který později jako zpovědník a člen rady královské u Václava II. velikého vlivu nabyt“; s. 408: „Na krále působili ve směru tom ostatně vedle setby rad Rudolfovců, nedávno v Chebu přijaté, také jeho zpovědník Heřman, legitimovaný levoboček říšského hraběte Gottfrieda z Hohenlohe, člen řádu německých rytířů, a cisterciáckí opatě ...“; s. 511: „Z hraběcího rodu Hohenlohe byl však také vlivný zpovědník králův Heřman, užívaný nejednou

bratra z řádu německých rytířů Hermannna von Hohenlohe, tentokráté však jako rádce římského krále Rudolfa Habsburského; byl jím Oswald Redlich ve své monumentální monografii o budovateli habsburské moci a pokofiteli Přemysla Otakara II.³ Konečně naposledy hovoří o legitimovaném levobočku hraběte z Hohenlohe, zpovědníku českého panovníka a členu řádu německých rytířů Hermannovi ve své velmi záslužné studii o pražském biskupu Tobiášovi z Bechyně Jaroslav Kadlec.⁴

Po zevrubné analýze soudobých pramenů však nabízející se otázku, kdo byl takto vysoce postavený muž, vystřídá otázka jiná, totiž, existoval vůbec zpovědník a rádce krále Václava II. Hermann, levoboček rodu z Hohenlohe, člen řádu německých rytířů? A odpověď na ni zní: Ne, takový muž nikdy nežil. V králově blízkém okolí se pohybovali Hermannové dva. Oba byli řeholníky. Prvním z nich byl bratr Hermann, kněz, člen řádu německých rytířů (*ordinis domus Theutonice, de domo Teutonica*), označovaný jako *serenissimi domini regis Bohemie confessor et familiaris*, sám sebe nazývající *regis Bohemie capellanus*, jehož si všímá dosti zevrubně také zbraslavský kronikář, přisuzuje mu významnou roli na královském dvoře a nebývale vysoko cení jeho přímý vliv na krále.⁵ Jeho původ není znám, lze jej však zachytit ve velmi úzkém, kmotrovském vztahu k jinému muži z Václavova okolí — Burchardovi purkrabímu Magdeburskému.⁶ Později se tento Hermann stal chelmským kanovníkem a poté biskupem, nikdy však nebyl biskupem marienwerderským.⁷ Druhým je bratr Hermann užívající přídomku *de Hohenloh (Hoynloch, Hohenlo)*, rytíř a hodnos-

k diplomatickým posílkám jako přední „consiliarius“ králův. Máme zachovány zlomky jeho korespondence, které ukazují, jak úspěšně zasáhal do důležitých otázek správních a finančních“; dále s. 567, 665, 681.

- ³ Redlich, O.: *Rudolf von Habsburg. Das deutsche Reich nach dem Untergange des alten Kaisertums*. Innsbruck 1903, s. 754: „Räte: ...Deutschordensbruder Hermann von Hohenlohe (consiliarius, 1287 März, Reg. n. 2088).“
- ⁴ Kadlec, J.: *Bischof Tobias und die Prager Diözese während seiner Regierungszeit (1278–1296)*. Regensburg und Böhmen. Festschrift zur Tausendjahrfeier des Regierungsantrittes Bischof Wolfgang von Regensburg und der Errichtung des Bistum Prag. Beiträge zur Geschichte des Bistums Regensburg 6, 1972, s. 146: „Der Prager Bischof stand damals schon in fortgeschrittenem Alter, in der politischen Leitung lösten ihn andere ab, so der Beichtvater des Königs, Herman, der legitime natürliche Sohn des Reichsgrafen Gottfried von Hohenlohe, ein Mitglied des deutschen Ritterordens, und die Zisterzienseräbte Dětlich von Waldsassen und Heidenreich von Sedlec.“
- ⁵ *Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae* (dále jen RBM) II, č. 1653, s. 708; č. 1685, s. 724; IV, č. 1916, s. 754; č. 1931, s. 759; č. 1961, s. 842; *Fontes rerum Bohemicarum IV*, s. 40–41; Jan, L.: *Neznámá listina na deblínské panství*. Časopis Matice moravské (dále jen ČMM) 114, 1995, s. 10, 23.
- ⁶ *Das St. Pauler Formular. Briefe und Urkunden aus der Zeit König Wenzels II*. Hrsg. v. Johann L o s e r t h . Prag 1896, s. 8–9, 73–74, 77–78, 82.
- ⁷ *Codex diplomaticus Prussicus I*, č. 45, s. 53; č. 64, s. 74–76; *Codex diplomaticus Lusitiae superioris I*, č. 70, s. 117; *Regesta historico-diplomatica Ordinis S. Mariae Theutonicorum II*, č. 384, s. 46; č. 386, s. 46; č. 408, s. 48–49; č. 409, s. 49; č. 410, s. 49; č. 458, s. 54; k tomu srov. *Altpreußische Biographie I*. Hrsg. v. Christian K r o l l m a n n . Marburg/Lahn 1974, s. 269; též Jan, L.: *c. d.*, s. 10, pozn. 47.

tář řádu sv. Jana Křtitele Jeruzalémského neboli johanitů (*ordinis sancti Johannis Jerosolimitani, domus hospitalis sancti Johannis Jerosolimitani*), kterého skutečně nazývá římský král Rudolf svým rádcem (*consiliarius noster dilectus*), ale vystupuje také jako vyslanec českého krále Václava (*numtius regis Bohemie*). A právě tomuto muži chceme věnovat pozornost na následujících řádcích, přičemž osudy jeho jmenovce se stanou obsahem jiného, připravovaného příspěvku.

V českém prostředí se Hermann z Hohenlohe objevuje v první polovině osmdesátých let 13. století, v závěru „zlych let“ po smrti krále Přemysla Otakara. Obsah listiny, v níž je poprvé připomínán, se dochoval jen díky několika regestům a zmínkám v literatuře z 19. století,⁸ tehdejší badatelé ještě znali starší německý překlad původně latinské listiny z rukopisného díla kněze Aloise Gaertha (Gärtha) o dějinách Hrobníků, jež se mělo nacházet ve vřatislavském státním archívu.⁹ Po této práci pátral marně v jiné souvislosti již Jindřich Šebánek a ani autorovi tohoto příspěvku se nepodařilo Gaerthův spis nalézt.¹⁰ Z uvedených zmínek, především Minsbergových a Grünhagenovy, lze rekonstruovat původní obsah listiny. Kníže Mikuláš I. Opavský zprostředkoval smírné narovnání mezi Hermannem z Hohenlohe, „nejvyšším mistrem“ johanitského řádu v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, a městem Hlubčicemi, jehož měšťané předtím zničili

⁸ Minsberg, F.: *Leobschuetz unter den Ottokariden. Zweiter Beitrag zur Geschichte dieser Stadt. Leobschütz 1826*, s. 40; t ý ž: *Geschichte der Stadt Leobschütz*. Neisse 1828, s. 36–37; Kleiber, H.: *Geschichte der Stadt Leobschütz. Jahresbericht des Königl. Kath. Gymnasiums zu Leobschütz 1866*, s. 5; Kopetzky, F.: *Regesten zur Geschichte des Herzogthums Troppau (1061–1464)*. AÖG 45, 1871, s. 38–39; *Codex diplomaticus Silesiae* (dále jen CDS) VII 3. Regesten zur schlesischen Geschichte. Hrg. v. C. Grünhagen. Breslau 1886, s. 12; *Hohenlohisches Urkundenbuch I* (dále jen *Hoh. UB*), s. 467; Delaville le Roulx, J.: *Cartulaire général de l'Ordre des Hospitaliers de s. Jean de Jérusalem* (dále jen *Cartulaire*) III, č. 3775, s. 422. Za zprostředkování rukopisných regestů F. Tiller (1808–1856) a archiváře G. Kürschnera, který přejímal Tillerovu pozůstalost, děkuji řediteli Zemského archívu v Opavě, pfteli PhDr. Karlu Müllerovi. Tillerův regest se téměř doslovně shoduje s oběma formulacemi Minsbergovými, Tiller se na Minsberga také výslovně odvolává a zdá se, že čerpal jen z něj a nikoli pftmo z Gaertha.

⁹ C. Grünhagen v CDS VII 3, s. 12, uvádí v provenienční poznámce: „Anführung aus der Urk. resp. einer, anscheinend im XVI. Jahr. entstandenen, deutschen Uebersetzung derselben bei Gärth, Gesch. von Gröbnig, handschriftlich in der Abschr. des Staatsarchiv. S. 209, vgl. dazu Kleiber, Leobschütz, S. 5.“ F. Minsberg: *Geschichte der Stadt ...*, c. d., s. 36, nazývá Gaerthovo dílo „Geschichte der Komthure zu Gröbnig“, mělo tedy snad jít o popis dějin johanitské komendy, nikoli města. Podle Grünhagena (CDS VII 1, s. 269), měl rukopis ve vřatislavském archívu ještě v sedmdesátých a osmdesátých letech minulého století signaturu D 174.

¹⁰ Srov. Šebánek, J.: *Z problémů slezského kodexu*. Neznámá listina Václava I. pro hrobnické johanity. Slezský sborník 49, 1951, s. 4. — Na písemný dotaz autora tohoto příspěvku ze dne 4. února 1994 odpověděla v zastoupení ředitele Státního archívu ve Vřatislavi (Archiwum Panstwowe we Wroclawiu) Mgr. Helena Kuldo 11. února téhož roku, že se uvedená Gaerthova práce ve sbírkách jejich archívu nenachází.

řádový dům johanitů v Hrobníkách, a to tak, že Hlubčičtí se zavázali platit ročně johanitskému komturovi 20 hřiven stříbra, předali řádu do vlastnictví dva domy ležící poblíž farního dvora,¹¹ povolili johanitům prorazit v městské hradbě dvě brány a umožnili jim pást jejich dobytek na městských pastvinách. Za to měl hrobnický komtur opatřit hlubčický farní kostel osmi kněžími, tamní školu jedním mistrem, jedním kantorem a dvěma pomocníky, měl je zaopatřit stravou i nápoji a měl také převzít dohled nad městským špitálem.

Zatímco Minsberg, Tiller i Kopetzky datují listinu do roku 1283, Grünhagen a po něm také Kleiber, Weller, Delaville a nejnověji také Winfried Irgang uvádějí rok 1282;¹² Minsberg a Grünhagen se zmiňují též o příčině přepadení hrobnické komendy — johanité prý opustili město a zanedbávali bohoslužby, měšťané se je snažili pohnout agresivním skutkem k návratu.¹³ Vincenc Prasek na rozdíl od toho naznačuje, že přepadení bylo akcí knížeti Mikuláši věrných hlubčických měšťanů proti johanitům podporujícím královnu Kunhutu.¹⁴ Patronátní právo hlubčického kostela daroval řádu již Mikulášův otec Přemysl Otakar II., jak vyplývá z potvrzení královny Kunhuty vydaného 13. října 1279 i z konfirmace biskupa Bruna z 18. října téhož roku.¹⁵ Králova listina se nedochovala, k obdarování však muselo dojít nedlouho před jeho smrtí a johanité se zřejmě teprve na podzim roku 1279 patronátu ujímali. Přišly první konflikty s městem, snad částečně způsobené hmotnými nároky johanitů a nesrovnalostmi v oblasti duchovní péče, mezitím 11. února 1281 zemřel biskup Bruno¹⁶ a na scéně se objevil jeho nástupce Dětřich, patrně straníci měšťanům. S největší pravděpodobností právě jemu byl určen jeden z rozhořčených listů římského krále Rudolfa Habsburského dochovaný jen ve formulářové podobě, v němž je nejmenovaný biskup obviněn z násilného přepadu nejmenovaného řádového domu johanitů, vyhnání kněží a nižších duchovních a konečně i ze smrtelného poranění laiků.¹⁷ Je samozřejmé, že biskup sám tuto akci neprováděl, byl však

11 Grünhagem v *CDS VII 3*, s. 12, nehovoří o pravidelném ročním platu ve výši dvaceti hřiven, jak uvádí Minsberg, nýbrž o jednorázovém poskytnutí dvaceti hřiven na zakoupení dvou uvedených domů.

12 Viz pozn. 8.— Nejnověji uvádí regist listiny W. Irgang v *Schlesisches Urkundenbuch* (dále jen *Schles. UB*) V, č. 38, s. 33–34.

13 Minsberg, F.: *Geschichte der Stadt...*, c. d., s. 36; *CDS VII 3*, s. 12.

14 Prasek, V.: *Křížovnicki sv. Jana na Opavsku*. Program českého nižšího gymnasia v Opavě 1891, s. 6–7.

15 *Schles. UB IV*, č. 374, s. 248; č. 375, s. 248–249.

16 Šusta, J.: *Soumrak Přemyslovců ...*, c. d., s. 317.

17 Bodmann, F. J.: *Codex epistolaris Rudolphi I. Rom. regis, epistolas CCXXX anecdotas continens*. Lipsiae 1806, č. 113, s. 247–248: „Scelus Deo et hominibus odiosum nuper in Civitate N. contra fratres hospitalis sancti Iohannis commorantes ibidem, nequiter attemptatum, eisdem fratribus conquerentibus cum dolore percipimus et singultu, videlicet, quod N. episcopus Ecclesiam male colens, Dei et hominum reverentia in abusione contempta, contra universalis Ecclesiae libertatem nepharia praesumptione se erigens, et praedictorum fratrum domicilium armata manu subintrans, cum gladio, non cum stola, ipsos de suo habitaculo violenter eiecit, ac manus suas sacrilegas in sacerdotes et levitas injiciens, ipsasque sanguine Laicorum commaculans, ipsos Laicos quasi lethaliter vulneravit. Et licet

za svatokrádežné konání Hlubčických spoluodpovědný. O Redlich klade tento kus před rok 1282,¹⁸ což by odpovídalo době po smrti biskupa Bruna v roce 1281. Averze hlubčických měšťanů vůči johanitům, kteří získali nedaleké Hrobníky od markraběte Vladislava Jindřicha a král Václav I. jim v roce 1243 udělil hrdelní pravomoc i tržní oprávnění a svolil k postavení opevněného sídla, mohla logicky vyplývat z konkurenčního vztahu obou nepřilíš vzdálených míst, politické motivy, jak naznačil V. Prasek, však vyloučit nelze.¹⁹

Titul Hermanna z Hohenlohe uvedený v německém znění jako *oberster Meister* řádu pro Čechy, Moravu a Slezsko může znamenat v johanitské hierarchii, což dosvědčí další zmínky, jen jedině — převora pro tři uvedené země, které spadaly pod německý velkopreceptorát společně s německými zeměmi, Rakouskem, Polskem a Skandinávií. Německému velkopreceptorovi podléhali převorů jednotlivých zemí a jako takový držel Hermann z Hohenlohe ve svých rukou správu hned tří územních celků. Skutečnost, že se v čele řádové organizace v přemyslovském dědictví objevil tento říšský šlechtic, jistě nelze považovat za náhodnou. Před Hermannem z Hohenlohe spravoval české země zřejmě bezprostředně, tj. nikoli prostřednictvím jednotlivých převorů, jak tomu bylo v předchozích desetiletích, německý velkopreceptor Hermann z Brunshornu, který vykazuje na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let v tomto prostoru výraznou aktivitu. Poprvé je jako *magnus preceptor domorum Hospitalis sancti Johannis Baptiste Jerosolimitani per Boemie et Dacie regna necnon Austrie, Morawie et Polonie partes* připomínán v listině královny Kunhuty z 9. října 1278, již se potvrzuje řádu starší privilegium knížete Soběslava II. na držbu vsi Svádov.²⁰ V dalších listinách se v titulatuře Hermanna z Brunshornu objevuje již pravidelně Německo a případně také Štýrsko a Uhry.²¹ O jeho zásluhách hovoří 4. března

enormitates huiusmodi ad ipsorum fratrum exterminium suffecissent, idem tamen Episcopus inordinatum animi sui motum nesciens refrenare, adhuc fraudes et dolos excogitat, quibus possit eorumdem fratrum tranquillitas obfusari. Cum igitur tot et tantae injuriae, quas idem Praesul in detrimentum ecclesiae libetatis in diversos non tanquam pastor ovium, sed potius disgregator, nequaquam debeant tolerari: etc.“

18 *Regesta imperii VI*, s. 347. — Formulář lze samozřejmě považovat za slohové cvičení, inspirované reálnou událostí, přepadem hrobnické komendy, s tím, že role biskupa byla „dokomponována“. I v tom případě by ale byl popis celé násilné akce velmi cenným. V daných souvislostech však informace formuláře působí dosti věrohodně.

19 *Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae* (dále jen CDB) V-1, č. 392, s. 583–584; Šebánek, J.: c. d., s. 10–15.

20 *Cartulaire III*, č. 3689, s. 380–381. K johanitské organizaci nejnověji Luttrell, A.: *The Hospitaller Province of Alamania to 1428*. In: Ritterorden und Region — politische, soziale und wirtschaftliche Verbindungen im Mittelalter. Ordines militares Colloquia Torunensia Historica VIII. Torun 1995, s. 21–41.

21 *Cartulaire III*, č. 3689, s. 380 (1279, února 11.): „magni preceptoris domorum eiusdem ordinis per Boemiam, Morauiam, Poloniam, Daciam et Austriam“; č. 3692, s. 381 (1279, března 22. — Delaville uvádí mylně 29. března): „summo preceptoris per Almanniam, Bohemiam, Morauiam, Poloniam, Austriam, Stiriam et Vngariam“; č. 3718, s. 390–391 (1280, března 4.): „magno preceptore ...per Alemaniam et Poloniam“; č. 3729, s. 396–397

1280 ve Vídni kníže Jindřich IV. Vratislavský; Hermann tehdy pobývá na dvoře římského krále Rudolfa a Rudolfův zeť saský vévoda Albert, správce Moravy, tohoto johanitského hodnostáře nazývá v listině z 29. prosince 1280, jíž se dostalo řádovým domům a statkům na Moravě osvobození od daní, berní a poskytování nejrůznějších služeb, *dilectus noster consiliarius ac amicus specialis*.²² Naposledy se Hermann z Brunshornu připomíná 18. března 1281,²³ v uvedené hodnosti jej nakrátko nahrazuje Bérengar z Laufen, dlouholetý německý převor a rádce krále Rudolfa; jako velkopreceptor je připomínán 6. května 1282, o rok později je však již velkopreceptorem Friedrich z Kindhausen.²⁴ Zřejmě v souvislosti se změnou v obsazení hodnosti velkopreceptora po smrti či odchodu Hermanna z Brunshornu dochází také ke jmenování převora pro Čechy, Moravu a Slezsko. Nový velkopreceptor Bérengar spatřoval těžiště své činnosti v Říši i na diplomatických cestách v zájmu krále Rudolfa. Důležitá pozice převora v přemyslovském státě byla proto obsazena spolehlivým, Rudolfu Habsburskému věrným mužem. A tím byl Hermann z Hohenlohe.

Jedním z prvních úkolů nového převora bylo zřejmě vyřešení hrobnického případu, datování Mikulášovy listiny do roku 1282 se proto zdá poněkud pravděpodobnějším, vždyť i opavský kníže musel mít zájem po svém návratu ze zajetí jeden z krizových momentů ve vlastním údělu rychle překonat.²⁵ Jedinkrát

(1280, srpna 15.), „magnus preceptor ...per Alemanniam, Bohemiam, Daciam, Austriam, Poloniam, Moraviam, gerensque vices summi magistri per Ungariam“; č. 3774, s. 421 (1280, prosince 29. — Delaville mylně 1281); „magni preceptoris ipsarum domorum per Alemaniam, Boemiam, Austriam, Moraviam, Poloniam, Daciam“; č. 3744, s. 409–410 (1281, března 18.); „magno preceptore ...per Alemaniam et Poloniam“.

22 *Cartulaire III*, č. 3774, s. 421. Zásluhami Hermanna z Brunshornu byla s největší pravděpodobností zdůvodněna také listina Rudolfa Habsburského pro johanitský řád dochovaná pouze v jeho formulářové sbírce a datovatelná nejspíše do přelomu let 1278/1279 (Bodmann, F. I.: *Codex epistolaris Rudolphi I. Rom. regis, epistolas CCXXX. anecdotas Continens*. Lipsiae 1806, s. 118–119; *Cartulaire III*, 3640, s. 354). Římský král zde N., velkopreceptora pro Čechy, Rakousko, Moravu, Polsko a Dacii, když osvobozuje řád na Moravě od daní a dalších povinností a potvrzuje starší listinu Přemysla Otakara II., nazývá také *consiliarius noster dilectus*. Srov. též Krejčíková, J.: *Diplomatická činnost v českém státě v letech interregna*. Sborník prací filozofické fakulty brněnské university C 36–37, 1989–1990, s. 150, 152.

23 *Cartulaire III*, č. 3744, s. 409–410.

24 *Cartulaire III*, č. 3779, 3786, 3810. — Bérengara z Laufen nazýval Rudolf Habsburský ve svých listinách z let 1274 až 1282 *consiliarius noster, unser heiliger ratgeve* či *heimblicher rate*; srov. *RI VI I*, č. 282, 1627, 1683; *Cartulaire III*, č. 3562, 3691, 3779; Bodmann, J. F.: *Urkunden deutscher Könige und Kaiser mit einem Anhang von Reichssachen I*. Innsbruck 1870, s. 322, 698–699. Bérengar byl na konci roku 1274 společně s dalšími Rudolfovými důvěrníky, kancléřem Rudolfem z Hoheneggu, vévodou Konrádem z Tecku, basilejským zvoleným Petrem Reichem z Reichensteinu a lektorem minoritů Heinrichem z Isny, pozdějším mohučským arcibiskupem, členem velkého poselstva k papeži Řehoři X. ve věci Rudolfovy císařské korunovace. Podílel se také na další misi do Itálie na konci roku 1275 (srov. Redlich, O.: *c. d.*, s. 188, 199–200; Klutz, K.: *Der Einfluß Rudolfs von Habsburg auf die Vergebung geistlicher Stellen in Deutschland*. Berlin 1936, s. 71–78).

25 K návratu knížete Mikuláše na Opavsko srov. Graebner, F.: *Böhmische Politik vom Tode Ottokars II. bis zum Aussterben der Přemysliden*. Mitteilungen des Vereines für

HERMANN Z HOHENLOHE, RÁDCE A VYSLANEC
ČESKÉHO KRÁLE VÁCLAVA II.

se lze setkat s Hermannem z Hohenlohe ještě v jeho domovině, před příchodem do Čech, na Moravu a do Slezska. Dne 12. prosince 1279 slíbil Gottfried z Braunecku, příslušník boční větve rodu Hohenlohe, písemně Daymarovi, komturovi johanitů v Rüdigheimu, jehož nazývá *dilectus familiaris*, že mu splatí vypůjčených dvacet čtyři hřiven ve stanoveném termínu a jako záruku mu poskytl les a lánovou usedlost v Langendiebachu.²⁶ Mezi svědky je na druhém místě, hned za Gottfriedem a ještě před komturem Daymarem, uveden *frater Hermannus de Hohenloch, patruus noster*. Označení *strýc* je ovšem nutno chápat volněji, ne doslovně, zřejmě jím byl vyjádřen i vztah mladšího Gottfrieda ke staršímu příbuznému. Podle označení *frater* byl již členem johanitského řádu, konventuálem rüdigheimského domu však nejspíše nebyl, v takovém případě by byl asi uveden až za komturem.²⁷ Mlčení pramenů o tomto muži v předchozích letech lze vysvětlit buď jeho mládím, pak by ale byl nepravděpodobným jeho rychlý postup do převorské hodnosti, a nebo nepřítomností, např. pobytem v Palestině — a toto vysvětlení se zdá být logickým.

Na konci jara roku 1283 končí v Čechách neblahé pětileté provizorium a dědic českého trůnu, dvanáctiletý Václav, přijíždí 24. května do Prahy. Nemůže vládnout sám a tak se kolem mladého Přemyslovce rozpoutává urputný zápas o vliv na něj, jen málo rytířský boj o moc v českém státě. Zpočátku prosadila svůj vliv iniciativní skupina kolem pražského biskupa Tobiáše z Bechyně a Purkarta z Janovic, zakrátko, na počátku roku 1284, ji však nahradila razantní strana královny Kunhuty, totiž její ambiciózní milenec Záviš z Falkenštenu se svými vítkoveckými příbuznými. Rok po Václavově návratu došlo za zprostředkování římského krále Rudolfa ke smírnému jednání obou stran s poněkud zvláštním výsledkem, totiž čtyřletým příměřím. Záviš si prozatím své postavení uchoval, chytrý Rudolf však poznal nebezpečí, které bylo spojeno se vzestupem muže, jenž mu před několika lety pomohl pokořit Přemysla Otakara. Ostražitost se projevila pak na obou stranách hned na konci ledna 1285, kdy se v Chebu slavilo manželské spojení Václava s Rudolfovou dcerou Gutou a český dědic dostal od římského krále Čechy a Moravu v léno. Záviš se svojí družinou nevstoupil tehdy vůbec do města a Rudolf Habsburský odvedl po slavnostním aktu svoji dceru zpět do Porýní. V květnu stejného roku legitimoval sňatkem Záviš svůj milostný poměr s královnou Kunhutou, která však již v září zemřela. Závišovo postavení se zdálo i nadále neotřesitelné, s mladým králem podnikl na přelomu

Geschichte der Deutschen in Böhmen (dále jen MVGDDB) 41, 1903, s. 330–331; B u r y š k o v á, I.: *Život a kancelář Mikuláše I. Opavského*. Brno 1989 (netištěná diplomová práce), s. 28–30.

²⁶ *Hoh. UB I*, č. 400, s. 273.

²⁷ W e l l e r, K.: *Geschichte des Hauses Hohenlohe* 2. Stuttgart 1908, s. 279, možnost, že by byl Hermann konventuálem domu v Rüdigheimu ležícím mezi Büdingen a Hanau s lehkou pochybou připouští. Ve skutečnosti byl Rüdigheim jen jednou z komend v Hermannově rodném kraji, podobně jako Würzburg, Mohuč, Frankfurt, Boxberg, Biebelried či Mergentheim.

let 1285/1286 vojenské tažení na Moravu za účelem zlepšit bezpečnostní situaci v zemi.²⁸

V českých zemích v těchto letech, jak dokládají skromné zmínky, pobýval také převor johanitského řádu Hermann z Hohenlohe. Ve sporu, který vedl Hermann (*preceptor domorum Hospitalis Ierosolimitani per Boemiam, Poloniam et Moraviam*) jménem svého řádu a řádového plebána z Přibic s proboštem Heřmanem a konventem premonstrátek z Dolních Kounic o desátky, rozhodli 30. dubna 1284 v Brně olomoucký kanovník Oldřich a kroměřížský kanovník mistr Jindřich z Osové Bitýšky následovně: kostelu v Přibicích měl náležet plný desátek ze dvora v Ivani, velký i malý desátek z Topolan a Vranovic měl být však odváděn dolnokounickému klášteru s výjimkou plného desátku z osmi lánů v každé vsi, jež měl připadnout jako jakási náhrada přibického kostelu. Pokud by olomoucký biskup Děťřich povolil farním kostelům od klášterů a jiných duchovních ústavů vyžadovat určité množství snopů jako zvykový desátek, pak by mohla přibický plebán vymáhat od dolnokounického probošta tyto snopy s malým desátkem z každého lánů vesnice Všetat. Smířčí výrok potvrdil 14. října téhož roku v Modřicích inzertně olomoucký biskup.²⁹ Šlo vlastně jen o dodržení původního ustanovení o desátcích, které nařídil při nové konsekraci přibického kostela 7. května 1257 biskup Bruno.³⁰

Po skončení úspěšné výpravy na Moravu se král Václav se svým otčímem patrně v dubnu 1286 vrátil do Prahy; na Moravu ze stejného důvodu, totiž záslahu proti škůdcům, však vytáhl znovu na podzim roku 1286 a tentokrát se zde také setkal se svým švagrem, synem krále Rudolfa, rakouským vévodou Albrechtem.³¹ V jeho doprovodu cestoval i převor Hermann z Hohenlohe. Za pobytu v Ivanovicích,³² jež patřily johanitům již od konce 12. století a řád si zde vybudoval svoji komendu,³³ vydal Václav II. 23. října 1286 listinu, již daroval

²⁸ Š u s t a, J.: *Soumrak Přemyslovců ...*, c. d., s. 328–356; K a d l e c, J.: *Bischof Tobias ...*, c. d., s. 134–138; Ž e m l i č k a, J.: *Století posledních Přemyslovců*. Praha 1986, s. 160–165.

²⁹ *Codex diplomaticus et epistolaris Moravie* (dále jen CDM) IV, č. 224, s. 293–294; *Hoh. UB I*, s. 467.

³⁰ CDB V–I, č. 128, s. 206–207; srov. J a n, L.: *Starobrněňští johanité a ves Přibice*. Forum Brunense 1985/1986, s. 21–31.

³¹ Srov. Š u s t a, J.: *Soumrak Přemyslovců ...*, c. d., s. 356; Ž e m l i č k a, J.: *Století ...*, c. d., s. 165.

³² D o l e ž e l, J.: *Ke vzniku a vývoji několika měst střední a severozápadní Moravy (Blansko, Ivančice, Tišnov, Velká Bíteš, Vyškov)*. Archaeologia historica 20, 1995, s. 204, 214, pozn. 1, se domnívá, že místem vydání listiny uvedeným jako „Eywanochlcz“, byly Ivančice, pro něž svědčí „podobu jména, dobové okolnosti i Václavův itinerář“. Záležitost však bude stěžejí možné uspokojivě rozhodnout, dle podoby jména lze usuzovat na obě lokality, vydání listiny pro johanity v jejich řádové komendě v Ivanovicích působí přesvědčivě, pro Ivančice zase hovoří blízkost Rouchovan. Itinerář není podrobně znám, k vydání mohlo dojít při tažení k Zábřehu (Ivanovice) nebo na schůzku s rakouským vévodou v Podyjí (Ivančice).

³³ Srov. J a n, L.: *Ivanovice na Hané, Orlovice a johanitský řád*. ČMM 111, 1992, s. 199–226.

řádu sv. Jana patronátní právo kostela v Rouchovanech.³⁴ Tento čin král přímo zdůvodnil záslužnými činy, které mu prokázal převor Hermann (*quod nos, honorabilis viri fratris Hermannii de Hohenlo, prioris domorum Hospitalis Jerosolimitani ordinis sancti Johannis per Boemiam, Poloniam et Moraviam, honestatem et merita, quibus nobis recte complacuit, attendentes*). I sám pobyt krále v řádovém domě dokazuje, že nešlo o pouhou formalitu a král byl Hermannovi skutečně zavázán.

Přibližně do druhé čtvrtiny osmdesátých let lze také zařadit písemnost, která se dochovala jen díky formuláři. Pevor Hermann z Hohenlohe zde uděluje se svolením řádového velkopreceptora a pražského konventu (*habito consilio et consensu magistri fratris F. de Kynthusen, magni preceptoris domus predictae, et fratrum ac capituli domus Pragensis*) litoměřickému kanovníkovi Eliášovi, knězi johanitského řádu, který předtím složil hotově sedm hřiven stříbra, na dobu jeho života do užívání řádovou ves Týnec.³⁵ I když Delaville zařadil listinu do let 1296–1297 a Weller nejpozději do roku 1293,³⁶ vznikla pravděpodobně v letech 1283–1286, kdy je v úřadu Hermannova nadřízeného, velkopreceptora, doložen zmiňovaný Friedrich z Kindhausen; v roce 1287 již Kindhausena opět nahradil Bérengar z Laufen.³⁷ Mezi svědky je krom několika duchovních z okruhu krále Václava uveden C., komtur pražské komendy u Panny Marie, dále Jarek, tamní převor, a Berth/old/, tamní komoří. Právě C. = *Conradus*, (Konrád), vystupuje jako komtur pražského domu v letech 1280–1284.³⁸ Litoměřický kanovník Eliáš, připomínaný již v roce 1269, je pravděpodobně totožný s kaplanem krále Přemysla Otakara II., kterému tento vladař 17. listopadu 1259 daroval desetinu desátku mýta v Hlubčicích a příjem tamního kostela.³⁹ Králov-

³⁴ *Cartulaire III*, č. 3943, s. 494–495 — zde mylně čteno „Luchowan“ místo „Ruchowan“.

³⁵ *Das urkundliche Formelbuch des königl. Notars Heinricus Italicus aus der Zeit der Könige Ottokar II. und Wenzel II. von Böhmen*. Hrsg. v. Johannes Voigt. AÖG 29, 1863, č. 104, s. 119; *Cartulaire IV*, č. 4298, s. 676; *Hoh. UB I*, s. 468.

³⁶ *Cartulaire IV*, s. 676; *Hoh. UB*, s. 468.

³⁷ *Cartulaire III*, č. 3810, 3904, 3923; *Státní ústřední archiv Praha*. Archiv Velkopřevorství maltéžského, sg. Jo XXXV. Víd. 14, č. 1559.

³⁸ *Regesta diplomatica necnon epistolaria Bohemiae et Moraviae* (dále jen *RBM*) II, č. 1208, s. 524; *CDM V Suppl.*, č. 74, s. 280–281. Dalšími svědky byli mistr Ivan, „prepositus Merdicensis“, snad jde o zkomoleninu slova „Melnicensis“, a dále královští kaplani Albert, plebán v Bezděžu, Albert, plebán v Hostinném (Arnoviensis) a Jan „de Sarow“, notář královské kanceláře (k výskytu plebána v Bezděžu Alberta a notáře Jana srov. též T a d r a, F. : *Listy kláštera Zbraslavského*. Historický archiv 23. Praha 1904, s. 3–4, 15; N o v á k, J. B. : *Formulář biskupa Tobiáše z Bechyně (1279–1296)*. Historický archiv 22. Praha 1903, s. 3; *Das St. Pauler Formular*, c. d., s. 22–23, 38). V roce 1290 je jistý Hermann „de Sarow“ uváděn jako notář knížete Jindřicha IV. Vratislavského (srov. *Schles. UB V*, č. 444, s. 340; č. 448, s. 342).

³⁹ *CDB V-2*, č. 577, s. 157–158; *CDB V-1*, č. 204, s. 322–323. — Eliáš a Jan „de Zarow“ (srov. pozn. 38) jsou jako kanovníci litoměřické kapituly připomínáni také v dosud nevydané listině tamního probošta Konráda z 25. července 1303, jejíž opis mi laskavě poskytl dr. Z. Sviták z pracoviště Českého diplomatáře na FF MU v Brně.

na Kunhuta, která 11. února 1279 na prosbu velkopreceptora Hermanna z Brunshornu udělila hrobnické komendě soudní a ekonomické imunity v opavské provincii a konfirmovala, jak již bylo uvedeno, 13. října 1279 johanitům patronátní právo hlubčického kostela,⁴⁰ potvrdila ještě jako *domina Opauie* za svého pobytu v Hlubčicích 11. února 1281, shodou okolností v úmrtní den biskupa Bruna, johanitům listinu svého nebožtíka manžela z roku 1259 pro kaplana Eliáše a současně znovu patronát hlubčického kostela, včetně desetiny desátku úrody, desetiny týdenního mýta a konečně desetiny královského platu.⁴¹ Snad právě vymáhání těchto částek přispělo k výše uvedenému konfliktu města Hlubčic s johanity a úrok 20 hřiven z narovnání knížete Mikuláše představuje zřejmě paušál za uvedené požitky.⁴² Jisté je, že kanovník Eliáš mezitím vstoupil do johanitského řádu, zřekl se příjmů z Hlubčic a byl zato odškodněn příjmy ze vsi Týnce.⁴³ To vše se logicky muselo stát v první půli osmdesátých let, jisté je datum *post quem* — tím je 11. únor 1281.

Od počátku roku 1287 se začala česká politická reprezentace v čele s biskupem Tobiášem zřetelně orientovat na prosazení Václavovy královské korunovace. A s ní byl neodmyslitelně spojen příchod manželky mladého krále Guty do Čech. Nastala několik měsíců trvající svízelná jednání s králem Rudolfem, který nechtěl nic ponechat náhodě a žádal po českém panstvu i biskupovi nejružnější záruky. Tobiáš a prohabsburská strana v zemi si od korunovace i Gutina příchodu oprávněně slibovala posílení svých pozic; jak se zanedlouho ukázalo, tato očekávání nebyla klamná. Citlivým posláním na dvoře římského panovníka, který tehdy dlel na říšském a zároveň i církevním sněmu ve Würzburgu,⁴⁴ nebyl

⁴⁰ Srov. *Cartulaire III*, č. 3689, s. 380; č. 41, s. 82–83.

⁴¹ *Cartulaire III*, č. 3738, s. 404; *CDM VII Suppl.*, č. 143, s. 775.

⁴² Některé souvislosti opravdu svědčí i pro politické motivy konfliktu Hlubčic s hrobnickou komendou. Královna Kunhuta výrazně podporovala právě johanity, jak vyplývá z jejich vydatelských aktivit, a důležitou roli v tomto vztahu hrál velkopreceptor Hermann z Brunshornu, muž z blízkého okolí Rudolfa Habsburského. Vztah Mikuláše Opavského k johanitskému řádu lze označit za chladně rezervovaný, naopak biskup Dětfich byl Mikulášovi blízký a město Hlubčice se, na rozdíl od Opavy, těšilo přízni Přemyslova legitimovaného levobočka (srov. B u r y š k o v á , I. : c. d., s. 17, 30–34, 116–126). Přesto nelze záležitost s přepadem hrobnické komendy považovat jednoduše za plod politického pnutí mezi Mikulášem a Kunhutou, které navíc není jednoznačně doloženo (srov. B u r y š k o v á , I. : c. d., s. 31), ale spíše za výsledek několika současně se setkávajících okolností; Mikulášovi záleželo na stabilitě Opavska i na vztahu ke králi Rudolfovi, proto zprostředkoval smír.

⁴³ Nemůže jít o Velký Týnec (Grosstinz, dnes Tynec nad Slezou) ve Slezsku, který řád získal již na konci 12. století a vybudoval tam významnou komendu (srov. G a n c a r c z y k , K. : *W kwestii początków zakonu joannitów na Śląsku*. *Slaski kwartalnik historyczny* 40, 1985, s. 192–194), jak uvádí *Cartulaire IV*, s. 676, nýbrž o vesnici Týnec, která podléhala oboedienci pražské komendy, jejíž konvent se záležitostí vyslovil svůj souhlas. Nejspíše šlo o Týnec nad Labem, který johanité získali roku 1186 od manžela knížete Bedřicha Alžběty (*CDB I*, č. 312, 313) a který je připomínán také ve zlomku účtu pražské komendy ze sklonku 14. století (publikoval jej G r a u s , F. : *Dějiny venkovského lidu v Čechách v době předhusitské II*. Praha 1957, s. 532).

⁴⁴ Š u s t a , J. : *Soumrak Přemyslovců ...*, c. d., s. 364–365; R e d l i c h , O. : c. d., s. 713–715; L o s e r t h , J. : *Fragmente eines Formelbuchs Wenzels II. von Böhmen*.

pověřen nikdo jiný než Hermann z Hohenlohe. V jednom z listů, týkajících se těchto záležitostí, který je možné datovat do března či dubna 1287 (dochoval se pouze ve formuláři), píše Rudolf Václavovi, že se o jeho úmyslech dozvěděl osobně od Hermanna z Hohenlohe, který také přinesl listy českého krále; johanitu přitom římský král nazývá svým rádcem (*prout ex literis tuis et relatibus honorabilis et religiosi viri fratris Hermannii de Honloch, consiliarii nostri dilecti, quem ad nos cum eisdem literis destinasti*).⁴⁵ Oznamuje zároveň, že Gutu vypraví k manželovi o Letnicích (25. května). Do Čech nakonec královská choť dospěla v doprovodu poselstva, jež vedl biskup Tobiáš, o něco později, v červnu, na korunovaci si však musel královský pár počkat dlouhých deset let.⁴⁶ Hermann z Hohenlohe se zde projevuje jako muž nejvyšší říšské politiky, jeho role je v tomto případě dvojitá, zprostředkovává královnin příchod jako důvěrník římského krále a zároveň vyslanec krále českého. A to jednoznačně opravňuje k předpokladu, že Hermann z Hohenlohe působil již od svého příchodu do českých zemích jako exponent římského krále Rudolfa Habsburského a jeho zájmů.

Na sklonku stejného roku, 1. prosince 1287, vystupoval Hermann z Hohenlohe při ochraně zájmů svého řádu v Rakousku. V listině, kterou vydali uvedeného data opat skotských benediktinů ve Vídni Vilém a klosterneuburský probošt Pabo, soudci delegovaní pasovským biskupem, ve věci sporu mezi johanity a rakouským vévodou Albrechtem o patronátní právo kostela v Michelstetten, jež daroval řádu Přemysl Otakar II.,⁴⁷ zastupují jako prokurátoři velkopreceptora Berengara z Laufen bratři Hermann z Hohenlohe a Hartmund ze Strzegomi (*pro parte vero procuratoris fratris Perengeri magistri ordinis et fratrum discreti viri frater Hermannus de Hohenloch et frater Hartmudus de Strigonia*).⁴⁸ Hermann zde jedná společně s dalším řádovým bratrem, patrně knězem, snad strzegomským komturem a tudíž svým podřízeným, mimo své převorství jako zástupce velkopreceptora a tím celého německého řádového svazku.

S koncem roku 1288 se neodvratně blížil konec Závaše z Falkenštejna. Václav, u nějž s přicházející mužností začaly sílit také projevy státnické rozvahy a prozíravosti, nechal v lednu 1289 svého „démonického otčima“, jak s jistou nadsázkou označuje Závaše J. Žemlička, zatknout.⁴⁹ Již 6. února onoho roku uzavřel Václav v Praze významnou smlouvu, která zároveň ohlašovala zánik Závašovy osobní, či lépe řečeno propůjčené, pozemkové držby. Podle tohoto

AÖG 57, 1878 s. 469–471.

⁴⁵ Loserth, J.: *c. d.*, s. 481–482.

⁴⁶ Šusta, J.: *Soumrak Přemyslovců ...*, c. d., s. 365; Kadlec, J.: *c. d.*, s. 138–139.

⁴⁷ Stalo se tak kolem 24. února 1269 (CDB V–3, č. 1444, s. 293); srov. Lechner, K.: *Die Kommende Mailberg*. In: *Der Johanniter–Orden/Der Malteser–Orden. Der ritterliche Orden des hl. Johannes vom Spital zu Jerusalem*. Hrsg. v. A. Wienand. Köln 1970, s. 417–418.

⁴⁸ *Státní ústřední archiv Praha*. Archiv Velkopřevorství maltéžského, sg. Jo XXXV. Víd. 14, č. 1559; srov. též č. 1306, 1308.

⁴⁹ Žemlička, J.: *Století ...*, c. d., s. 168–170; Šusta, J.: *Soumrak Přemyslovců ...*, c. d., s. 396–397; Graebner, F.: *c. d.*, MVDGB 42, 1904, s. 6–7.

ujednání postupoval jeden ze synů míšeňského markrabího Jindřicha Jasného Friedrich Malý Václavovi svá práva k markrabské hodnosti, k Míšeňsku, Dolní Lužici a Osterlandu, i s příslušnými městy a hrady (Drážd'any, Scharfenberg, Pirna, Donin, Tarant atd.) výměnou za statky na území českého království a moravského markrabství, jež by držel nadále lenním právem. Roční příjmy z takto vzniklého léna českého krále měly dosahovat minimálně 4 500 hřiven stříbra. Jádrem nově vytvořeného Wettinova panství měl být Svojanov, Polička, Lanškroun, Lanšperk, Vysoké Mýto, Zábřeh, Svitavy a některá další místa; mnohé z těchto statků držel před tím právě ambiciózní Vítkovec. Zjištění a zajištění výnosu v odpovídající výši měla provést komise složená ze zástupců obou stran, za českého krále purkrabí pražský Zdeslav ze Šternberka a Hynek z Dubé, za markrabího Friedricha Otto purkrabí z Donína a Otto z Ilburgu, a za obě strany dohromady pak převor johanitského řádu pro Čechy, Polsko a Moravu Hermann z Hohenlohe.⁵⁰ To znamená, že Hermann byl osobou důvěryhodnou a přijatelnou oběma stranami a jeho hlas jako lichého člena komise mohl přinést ve sporných záležitostech rozhodnutí. K realizaci této smlouvy, ač s ní souhlasil i král Rudolf, nakonec pro odpor Friedrichových příbuzných nedošlo a český král upřel své zraky poněkud východněji, totiž k Polsku.⁵¹

Na počátku devadesátých let 13. století se opět obnovil spor johanitů s premonstrátkami o desátkové požitky přibického kostela. Ukončil jej, tentokrát již definitivně, 30. prosince 1293 výrok smírčích soudců, premonstrátského opata ze Zábrdovic Dětricha, johanity Hermanna z Hohenlohe, jenž je zde uveden bez označení hodnosti (*frater Hermannus de Hohenloh, domus hospitalis sancti Johannis Irosolimitani*) a kroměřížského kanovníka mistra Jindřicha z Osové Bitýšky. Probošt dolnokounického kláštera Jarloch měl přibickému plebánovi Bervelfovi, knězi johanitského řádu, nahradit o svátku Očišťování Panny Marie (2. února) a o nejbližším svátku sv. Michala archanděla (28. září), vždy po polovině, ztrátu desátků z osmi lánů v Topolanech a osmi lánů ve Vranovicích, i desátků ze Všetat, o kterých Bervelf prohlašoval, že je pobíral od probošta Jarlocha v nedostatečné míře. Kostelu v Přibicích měl i nadále náležet nárok na desátek ze Všetat tak, jak tomu bylo před tím, než tuto ves získal klášter v Dolních Kounicích, i poté, s výhradou práva, jež vyhlásil mohučský arcibiskup na synodě v Aschaffenburgu. Do dnešních dob se dochovala obě vyhotovení listiny se smírčím výrokem určená účastníkům sporu. Na johanitském exempláři je přivěšena pečeť Hermanna z Hohenlohe.⁵²

⁵⁰ *RBM II*, č. 1467, s. 630–633. Srov. Graebner, F.: c. d., *MVGDB* 42, 1904, s. 6, který uvádí jen světské komisaře, jméno Hermanna z Hohenlohe zde vůbec nepadá. Šusta, J.: *Soumrak Přemyslovců ...*, c. d., s. 400, hovoří o „vrchním rozhodování svatomářského převora Heřmana Holo“. Jde o jediné místo, kde neztotožňuje johanitského (svatomářského dle komendy v Praze u Panny Marie pod tetězem) převora se zpovědníkem Hermannem, zato však neví, že jde o Hermanna von Hohenlohe.

⁵¹ Srov. Šusta, J.: *Soumrak Přemyslovců ...*, c. d., 402; Žemlička, J.: c. d., s. 173.

⁵² *CDM V Suppl.*, č. 106, s. 298–299; *RBM II*, č. 1635, s. 701; *Hoh. UB I*, s. 468. Premonstrát-

HERMANN Z HOHENLOHE, RÁDCE A VYSLANEC
ČESKÉHO KRÁLE VÁCLAVA II.

V souvislosti s dalším významným diplomatickým posláním, jež podnikl Hermann z Hohenlohe společně s Petrem z Aspeltu v zájmu českého panovníka na jaře 1297 do Říma, se odhaluje také tajemství jeho původu. Běžně se soudí, že trevírský probošt a věhlasný lékař Petr z Aspeltu, muž pohybuující se v posledních letech života krále Rudolfa v jeho nejužším okolí a po Rudolfově smrti také v blízkosti jeho nástupce Adolfa Nasavského, se objevil na českém královském dvoře právě až na jaře 1297. Jeden zcela zřejmý doklad z 30. dubna 1295 však posunuje jeho aktivitu jako lékaře, dvořana a kaplana krále Václava II. již o dva roky hlouběji.⁵³ V březnu 1297 Petr z Aspeltu a Hermann z Hohenlohe spěchali do Říma k papeži Bonifáci VIII., aby zde zajistili přízeň Svatého stolce pro tentokráte se již blížící Václavovu královskou korunovaci.⁵⁴ Petr zde 31. března získal od papeže basilejský biskupský stolec. A právě jemu nařídil 21. dubna 1297 Bonifác VIII., aby udělil dispens rytíři johanitského řádu Hermannovi z Hohenlohe, synu Gottfrieda z Hohenlohe, který o něj osobně papeže jako *nuncius carissimi in Christo filii nostri regis Bohemie illustris*, pro svůj nemanželský původ požádal. Hermannovi se tímto mandátem na základě jeho zásluh zároveň povolovalo zastávat v johanitském řádu hodnosti s výjimkou úřadu velmistra nebo představeného provincie (*preterquam ad generale totius ejusdem ordinis vel provinciale alicujus regni sive provincie magisterium vel prioratum*).⁵⁵ Hermann byl tedy levobočným synem hraběte Gottfrieda II. z Hohenlohe, který zemřel na přelomu let 1289/1290 za pobytu dvora krále Rudolfa v Erfurtu.⁵⁶ Byl

ský exemplář se dostal s archivem dolnokounického kláštera do lichtenštejnského archivu ve Vaduzu, viz Bistřický, J. — Spurný, F. — Václavek, L. — Zemek, M.: *Moravské a slezské listiny liechtenštejnského archivu ve Vaduzu I*. Brno 1991, č. 20, s. 42–44; johanitský je přechováván ve *Státním ústředním archivu Praha*. Archiv Velkopřevorství maltéžského, sg. Jo XXXVIII Br. 21, inv. č. 1908. V pečetním poli Hermannovy pečeti přivěšené k tomuto exempláři je zobrazen stojící Jan Křtitel držící v kruhovém nimbu Beránka Božího, před světcem klečí sám pečetitel se sepjatýma rukama. Opis zní: + S .FR(atr)IS .HERMANI .ORD(in)IS .S(an)C(t)I .IOH(an)IS .P(re)CEPT(oris), srov. Jan, L.: *Pečeti rytířských duchovních řádů v Čechách a na Moravě 1189–1310 (s přihlédnutím k dalšímu vývoji)*. Zprávy Krajského vlastivědného muzea v Olomouci 246, 1987, s. 6–7, 22.

- 53 Srov. Šusta, J.: *Soumrak Přemyslovců ...*, c. d., s. 469; Pojsl, M. — Řeholka, I. — Sulitková, L.: *Panovnická kancelář posledních Přemyslovců Václava II. a Václava III.* SAP 24, 1974, s. 332. K Petrově pobytu na královském dvoře roku 1295 viz Jan, L.: *Neznámá listina ...*, c. d., s. 9. Srov. též Novák, J. B.: *K nové literatuře a nově nalezeným pramenům o Václavu II.* ČČH 12, 1906, s. 271–273.
- 54 Šusta, J.: *Soumrak Přemyslovců ...*, c. d., s. 469, Graebner, F.: *c. d.*, MVGD B 42, 1904, s. 119, podobně jako Pojsl, M. — Řeholka, I. — Sulitková, L.: *c. d.*, s. 332, uvádějí logicky jako důvod Petrovy a Hermannovy cesty do Říma právě zajištění Václavovy korunovace, Weller, K.: *c. d.*, s. 281, se domnívá, že cesta měla souvislost s Václavovou polskou kandidaturou, vycházejí z mylného data smrti polského krále Přemysla II., který byl zavražděn 6. února 1296, nikoli 1297.
- 55 *Cartulaire III*, č. 4372; *Hoh. UB I*, s. 469.
- 56 Weller, K.: *c. d.*, s. 117–119. — Gottfried II. z Hohenlohe byl synem Albrechta I.

pro svůj nemanželský původ napaden; jeho schopnosti a zásluhy mu však umožnily uspokojivě vyřešit nezáviděníhodnou situaci zásahem nejvyšší církevní autority a dosáhnout tak legitimacy. Hermannova a Petrova mise u kurie přinesla úspěch a Václavovy skráně ozdobila 2. června 1297 vytožená zlatá obroučka s kříží a liliemi.⁵⁷ Zásluhy Aspeltovy pak byly odměněny uvolněným vyšehradským proboštstvím a s ním souvisejícím úřadem českého kancléře.⁵⁸ K výhradám proti Hermannovu nemanželskému početí muselo dojít již v průběhu let 1294–1295, neboť někdy v tomto období byl zbaven českého převorství. Dne 18. prosince 1295 totiž rozhodovali Jindřich, scholastik kostela sv. Štěpána v Mohuči, a Thilmann řečený *de Juveni*, tamní měšťan, spor o statky v Hilbersheimu mezi jedním rytířem a johanitskou komendou v Mohuči, přesněji řečeno jejím komturem Hermannem z Hohenlohe a jeho spolubratřími (*inter fratrem Hermannum de Hoynloch commendatorem sacre domus hospitalis sancti Johannis Jherosolimitani in Maguncia ac alios confratres suos domus predictae*), ve prospěch johanitů.⁵⁹ Hermannovi byla tedy svěřena významná komenda jeho řádu v Mohuči, což ovšem neznamenal omezení kontaktů s dvorem Václava II. a ústup ze světa diplomacie.⁶⁰

Po Hermannově uvolnění z funkce převora řádu pro Čechy, Moravu a Polsko spravoval uvedené země pravděpodobně přímo, podobně jako dříve Hermann z Brunshornu, sám německý velkopreceptor Gottfried z Klingenfelsu, který nastoupil do této hodnosti na začátku roku 1290. Gottfried se pohyboval po zvolení

z Hohenlohe. Za manželku měl Alžbětu, dceru Friedricha III. purkrabího z Norimberka, s níž měl čtyři syny, Albrechta II., Friedricha, Konráda a Gottfrieda, který se stal biskupem ve Würzburgu. Také dcera Alžběta byla určena duchovnímu stavu a stala se abatyší kláštera v Schäftersheimu. Matka nemanželského syna Hermanna není známa.

⁵⁷ Šusta, J.: *Soumrak Přemyslovců ...*, c. d., s. 470–472; Graebner, F.: c. d., MVGD 42, 1904, s. 119; Žemlička, J.: c. d., s. 184.

⁵⁸ Šusta, J.: *Soumrak Přemyslovců ...*, c. d., s. 469; Graebner, F.: c. d., MVGD 42, 1904, s. 118, 184; který ovšem mylně směšuje Petra z Aspelto s Petrem Angeli z Pontecorva, působilým v královské kanceláři již od roku 1289; srov. Pojsl, M. — Řeholka, I. — Sulitková, L.: c. d., s. 325, 332.

⁵⁹ *Hoh. UB I*, s. 468–469. Král Václav II. ustanovil 13. listopadu 1296 Hermanna z Hohenlohe (*fratris Hermannii commendatoris hospitalis sancti Johannis Jherosolimitani in Maguntia*) společně s Petrem z Aspelto odhadci škod, které by vznikly mohučskému arcibiskupovi Gerhardovi, pokud by se nekonala korunovace, k níž proběhly již některé přípravy (S a m a n e k, V.: *Zur Vorgeschichte der Krönung Wenzels II.* MIOG Ergänzungsband 11, 1929, s. 276–277; *Regesten der Erzbischöfe von Mainz von 1289–1396 I.* Leipzig 1913, s. 81–82).

⁶⁰ „Hospitaliterbruder Herman“, který na přelomu let 1296/1297 cestoval jako posel kolínského arcibiskupa Siegfrieda II. z Westeburgu k anglickému králi Edwardovi I. (viz Edwardův list arcibiskupovi ze 7. února 1297 — *RI VI 2*, s. 280) byl s největší pravděpodobností komtur kolínského johanitské komendy a zástupce velkopreceptora Gottfrieda z Klingenfelsu pro Dolní Německo Hermann z Mohuče (srov. *Cartulaire III*, č. 4305, s. 680; k jeho osobě stručně H a r t m a n n, H.: *Bruder Hermann von Mainz. Meister der Johanniter in Deutschland.* Mainzer Zeitschrift 63/64, 1968/1969, s. 76–78). Hermann z Mohuče zastával úřad komtura řádové komendy u sv. Jana a Korduly v Kolíně, krom jiných funkcí, přibližně v letech 1290–1308.

nového římského krále Adolfa Nasavského v jeho okolí, 14. listopadu 1292 od něj přijal ochranné privilegium pro území Říše a 11. března 1295 nechal svému řádu potvrdit starší výsady a imunity, v červenci 1295 cestoval jako Adolfův posel do Anglie ke králi Edwardovi I.;⁶¹ v Dolním Německu byl Gottfriedovým zástupcem kolínský komtur Hermann z Mohuče (*magister tocius balive per partes inferiores Alemanie*), v Horním Německu jako převor Helwig z Randesacker (*prior Alemanie superioris*).⁶²

Na podzim roku 1297 se Hermann z Hohenlohe věnoval opět svým řádovým povinnostem. Dosvědčil 20. října 1297 zprávu pro velmistra řádu o vyúčtování komendy ve Weissensee, které učinil před hornoněmeckým převorem Helwigem z Randesacker tamní komtur Tomáš z Výmaru.⁶³ Zúčastnil se v doprovodu převora Helwiga 18. listopadu téhož roku také účetní bilance, již podával komtur v Kleinerdingen Albert z Katzensteinu;⁶⁴ podle tohoto zápisu už nebyl německým velkopreceptorem Gottfried z Klingenfelsu, vystřídal jej někdy po 20. březnu 1296 Heinrich z Kindhausen, za jehož pobytu v Praze a na jeho přání potvrdil 27. července 1298 král Václav II. svoji starší confirmaci (z 30. července 1284) imunitního privilegia krále Přemysla Otakara II. (z 19. ledna 1272) pro johanitský řád.⁶⁵

Ve zbývajících létech 13. století prameny o Hermannovi z Hohenlohe mlčí. Jeho jmenovec Hermann z Mohuče se však někdy na přelomu let 1299/1300 stal převorem řádu pro Německo, resp. náměstkem velkopreceptora Heinricha z Kindhausen pro Německo;⁶⁶ Čechy, Moravu a Slezsko Kindhausen zřejmě spravoval jako jeho předchůdce přímo. A právě na listině, jíž 11. února 1302 potvrzoval Heinrich z Ebersteinu převoru Hermannovi z Mohuče dar svého otce řádu, totiž patronátního práva kostela v Krautheimu, vystupuje jako svědek komtur v Mohuči a Boxbergu, zástupce převora Hermanna, Hermann z Hohenlohe (*Hermannus de Hohenloch commendator in Boxberg et Moguntia gerens vices fratris Hermannii prioris Alemannie*).⁶⁷ Zhruba stejné době náleží také listina, jíž dává Hermann, komtur v Mohuči a v dalších domech ve Francích a Wetterau (*frater Hermannus, humilis commendator sacre domus Hospitalis Ierusalemi in Moguntia necnon et aliarum domorum per Frankoniam et Wedereibiam eiusdem ordinis*), na vědomí, že mergentheimský měšťan Hartwig Siebener s manželkou Richzou zřídili věčné světlo před chórem řádového kostela

61 *Cartulaire III*, č. 4091, 4135, 4176, 4192, 4200, 4275; *RI VI 2*, s. 50, 186, 212.

62 *Cartulaire III*, č. 4305, 4392, 4394, 4395; srov. Luttrell, A.: *c. d.*, s. 31.

63 *Cartulaire III*, č. 4392, s. 725: „Acta sunt hec presentibus fratre Hermanno de Honloch, commendatore domus in Maguntia, ...“

64 *Cartulaire III*, č. 4394, s. 726–727: „... in presentia fratrum, videlicet fratris Hermannii, commendatoris in Maguntia, ...“

65 *Cartulaire III*, č. 4305, s. 680; č. 4427, s. 747; *IV*, č. 4583, s. 46; č. 4610, s. 56; *RBM II*, č. 1319, s. 571; č. 2812, s. 1232; *CDB V-2*, č. 651, s. 279–280.

66 Srov. *Cartulaire III*, č. 4514, 4516; *IV*, č. 4528, 4583.

67 *Hoh. UB I*, s. 469; Weller, K.: *c. d.*, s. 282.

sv. Jana Křtitele v Mergentheimu.⁶⁸ Podivná datace „Anno Domini MCCLXXX Nonas IV. Augusti“ ukazuje na editorův omyl; souvislosti, především Hermannův postup do hodnosti zástupce německého převora, dovolují listinu zařadit přibližně k roku 1302.⁶⁹ Znamená to, že na samém počátku 14. století dosáhl Hermann z Hohenlohe v řádové hierarchii nejvyšší mety, kterou mu umožňoval dispens papeže Bonifáce VIII. z roku 1297; stal se náměstkem představeného německého převorství.

Listiny z roku 1302 vypovídají o Hermannu z Hohenlohe naposledy a skutečnost, že na podzim tohoto roku působí v Horním Německu jako náměstek velkopreceptora Hugo z Werdenbergu,⁷⁰ dává tušit, že Hermann někdy mezi 11. únorem a 20. říjnem zemřel. Od roku 1279 pobýval nepřetržitě v Evropě, což znamená, že rytířské ostruhy v boji s mohamedány v Palestině si vysloužil v předchozích letech (pobyt řádových rytířů v Palestině a později na Rhodu v nejlepších letech jejich života byl pravidlem). Jako nemanželský syn jistě vstoupil do johanitského řádu již v patnácti či šestnácti, nejspíše krátce po dvacítce odjel do Zámorí a vrátil se do Německa kolem třicátého roku svého věku. Lze tedy předpokládat, že se narodil někdy v letech 1245–1250, zřejmě jako první syn svého ještě svobodného otce, neboť vztah Gottfrieda z Hohenlohe k levobočkovi byl velmi pravděpodobně vřelý. Do českých zemí přišel Hermann na počátku osmdesátých let jako exponent Rudolfa Habsburského, což odpovídalo politické linii jeho otce (Gottfriedova manželka Alžběta byla dcerou blízkého Habsburkova straníka, norimberského purkrabího Friedricha z Hohenzollernu),⁷¹ i vztahům dvou významných současných johanitských hodnostářů, Bérengara z Laufen a Hermanna z Brunshornu, k tomuto říšskému panovníkovi. Hermann zřejmě zprostředkovával výměnu zpráv mezi Rudolfovým a Václavovým dvorem a zájmy mladého Přemyslovce hájil na významných diplomatických posláních ještě i ve funkci mohučského komtura ve druhé polovině devadesátých let. Právě vlastní charakter stavu řádového rytíře usnadňoval Hermannovi pohyb i v těch nejvyšších církevních kruzích a původ z rodu říšských hrabat mu umožňoval efektivní vstup na středoevropské panovnické dvory. Johanitské a samo-

⁶⁸ W i b e l, J. C h.: *Hohenlohische Kirchen- und Reformations- Historie II*. Onolz- bach 1753, s. 92–93.; srov. B o r c h a r d t, K.: *Spendenaufrufe der Johanniter aus dem 13. Jahrhundert*. Zeitschrift für bayerische Landesgeschichte 56, 1993, s. 55.

⁶⁹ Hermann byl podle dvou posledně uvedených svědectví zástupcem německého převora pro Franky a Wetterau, tj. jeho územní pravomoc pravděpodobně zasahovala část území běžně spravovaného převorem pro Horní Německo (Franky, Duryňsko, Alsasko, Bavorsko, Bádensko, Würtensbersko), zatímco převor či náměstek pro Dolní Německo míval ve svojí správě Dolní Porýní, Holandsko, Nassavsko,, Hessensko a Brunšvicko (srov. L u t t r e l l, A.: *c. d.*, s. 30). Ještě 30. června 1300 byl převorem pro Horní Německo Helwig z Randesacker (*Cartulaire IV*, č. 4510), 20. října 1302 působil v Horním Německu jako náměstek velkopreceptora Heinricha z Kindhausen Hugo z Werdenbergu (*tamtéž*, č. 4571); Helwig z Randesacker se připomíná znovu v roce 1310 jako velkopreceptorův náměstek pro Franky a Duryňsko (*tamtéž*, č. 4889).

⁷⁰ Viz pozn. č. 69.

⁷¹ Srov. W e l l e r, K.: *c. d.*, s. 117–119, 281; R e d l i c h, O.: *c. d.*, s. 456.

zřejmě také templářské rytíře využívali jako své vyslance běžně téměř všichni soudobí králové, ať již anglický Edward I., francouzský Filip IV. Sličný, či králové sicilský, kyperský, kastilský, aragonský.⁷² Pro služby řádových rytířů svědčila jejich příslušnost k nadnárodním řeholním společenstvím, zkušenost z laického i duchovního prostředí, zcestovalost a v neposlední řadě také laciný provoz — na svých misích mohli pro ubytování a stravu využívat rozvětvené sítě komend svých řádů prakticky po celé západní a střední Evropě.

V případě působení Hermanna z Hohenlohe nelze také zapomenout na jeden důležitý aspekt: byl reprezentantem johanitského řádu, který ve svých zemích jako celek považovali čeští panovníci za své zakladatelské dílo a z tohoto poměru také vyplýval, byť nešlo o pohnutku zásadní, jistý závazek. I když Hermannova role na dvoře předposledního Přemyslovce byla velmi významnou, v tomto ohledu jej překonávali členové řádu německých rytířů. Zde šlo ovšem o trend zvýrazněný ve druhé polovině 13. století mocenskými ambicemi Přemysla Otakara v Prusku a Václava v Polsku.⁷³ Není jistě bez zajímavosti, že v letech 1297–1303 byl velmistrem řádu německých rytířů jeden z Hermannových příbuzných, bratranec jeho otce Gottfried, syn Krafta z Hohenlohe; německé rytíře podporovaly jednotlivé větve pánů z Hohenlohe mnohem rozsáhleji než johanity.⁷⁴

Lze tvrdit zcela bez nadsázky, že Hermann z Hohenlohe spoluvytvářel v posledních dvou desetiletích 13. století politiku českého státu, spolu s dalšími duchovními i světskými osobami náležel do nejbližšího okruhu Václava II., krále, který dokázal svými panovnickými schopnostmi pozvednout své dědictví z popela, do něž upadlo po smrti otcově, a zařadit je mezi stabilní a prosperující monarchie, neboť jak říká Niccolo Machiavelli: „Mnozí se domnívají, že vladař vděčí za svůj úspěch dobrým rádcům. To je velký omyl. Kdo sám není moudrý, nedá na dobré rady.“

⁷² Srov. *RI VI 2*, s. 185; Bulst — Thiele, M. L.: *Sacrae Domus Militiae Templi Hierosolymitani Magistri*. Untersuchungen zur Geschichte des Templerordens 1118/1119–1314. Abhandlungen der Akademie der Wissenschaften in Göttingen. Phil.-hist. Klasse 86. Göttingen 1974, s. 282–283, 336, 346–348; t á ž : *Templer in königlichen und päpstlichen Diensten*. In: Festschrift Percy Ernst Schramm. Wiesbaden 1964, s. 289–308.

⁷³ Srov. Goll, J.: *Přemysla Otakara II. druhá výprava křížová a plán povýšiti biskupství Olomoucké na arcibiskupství*. ČMM 15, 1891, s. 102–136; Nowacki, B.: *Czeskie rozczczenia do korony w Polsce w latach 1290–1335*. Poznań 1987.

⁷⁴ Srov. Militzer, K.: *Der Hochmeister Gottfried von Hohenlohe*. Jubiläums-Festschrift 800 Jahre Deutscher Orden 1190–1990. Bad Mergentheim 1990, s. 49–57. — Gottfried z Hohenlohe vstoupil do řádu německých rytířů kolem roku 1280, v letech 1290–1294 zastával hodnost zemského komtura ve Francích, posledně uvedeného roku se stal německým zemským mistrem a v roce 1297, po smrti velmistra Konráda z Feuchtwangen, který zemřel 4. července 1296 v Praze a byl pochován v kostele komendy v Drobovicích, byl zvolen 3. května 1297 velmistrem. Stalo se to na zasedání generální kapituly řádu v Benátkách, zhruba v době, kdy se tudy mohl vracet z Říma Hermann z Hohenlohe. Oba muži se jistě znali, o jejich kontaktech však neexistuje sebestmňší doklad.

Pečeť Hermanna z Hohenlohe přivěšená k listině z 30. prosince 1293 zachycuje stojícího patrona řádu sv. Jana Křtitele s Beránkem Božím a klečícího pečetitele v řádovém rouchu (SÚA Praha, Archiv Velkopřevorství maltézského, č. 1635).

Opis zní: + S .FRIS .HERMANI .ORDIS .SCI .IOHIS .PCEPT.

HERMANN VON HOHENLOHE, RATGEBER UND GESANDTER DES BÖHMISCHEN KÖNIGS WENZEL II.

Als Prior des Johanniterordens für Böhmen, Mähren und Polen ist in den letzten Jahren des Interregnums nach dem Tod von Přemysl Ottokar II. in den böhmischen Ländern der Bruder Hermann von Hohenlohe belegt. Zum ersten Mal ist er in einer Urkunde wahrscheinlich aus dem Jahre 1282 erwähnt. In dieser Urkunde legte der Troppauer Herzog Nikolaus I. den Streit der Johanniter mit den Leobschützer (heute Glubczyce in Polen) Bürgern bei, die die Johanniterkommende in Gröbzig (heute Grobniki) zerstört hatten. Im Frühling 1287 vertrat Hermann von Hohenlohe den böhmischen König Wenzel II. auf dem Reichstag in Würzburg und verhandelte mit seinem Schwiegervater, dem römischen König Rudolf von Habsburg, über die Ankunft von Wenzels Ehefrau Guta in Böhmen; bei dieser Gelegenheit bezeichnete ihn Rudolf als *consiliarius noster dilectus*. Im Jahre 1289 wurde Hermann als fünftes Mitglied (mit entscheidender Stimme) einer Kommission bestimmt, die die Aufgabe hatte, einen gedeihlichen Verlauf der Transaktion zwischen König Wenzel II. und einem der Meißner Markgrafen, Friedrich dem Kleinen, sicherzustellen. Diese Transaktion wurde schließlich nicht realisiert. Wahrscheinlich im Laufe der Jahre 1294–1295 wurde Hermann angeblich wegen seines unehelichen Ursprungs angegriffen und mußte das Amt des böhmischen Priors niederlegen. Für den 18. Dezember 1295 ist er schon als Komtur in Mainz erwähnt. Die nächste wichtige Aufgabe sollte er im Frühling 1297 erfüllen, als er gemeinsam mit Peter von Aspelt bei der römischen Kurie wegen der Bedingungen für die Königskrönung Wenzels verhandelte. Im Zusammenhang mit dieser Mission betraute am 21. April 1297 der Papst Bonifaz VIII. Peter von Aspelt, damals schon Bischof von Basel, mit der Erteilung des päpstlichen Dispenses. Damit war für Hermann, der als *nuncius regis Bohemie* bezeichnet wurde, die Möglichkeit verbunden, in seinem Orden alle Würden, mit Ausnahme der Würde des Großmeisters und der Verwaltung der Provinz (Großpräzeptor oder Prior), zu vertreten und auch seine Abstammung zu legitimieren. Im Jahre 1302, als Hermann zum letzten Mal erwähnt ist, wirkte er als Komtur in Mainz und Boxberg und zugleich als Vertreter des deutschen Priors Hermann von Mainz für Franken und die Wetterau. Hermann, der natürliche Sohn des Reichsgrafen Gottfried II. von Hohenlohe, kam im Rahmen einer politischen Linie nach Böhmen, die von zwei Johanniterordensmeistern, die sich im Amt des deutschen Großpräzeptors abwechselten, repräsentiert wurde. Er kam als Exponent König Rudolfs von Habsburg und vermittelte wahrscheinlich den Kontakt zwischen Wenzels Hof bzw. der prohabsburgisch orientierten Partei in Böhmen und dem römischen König. Im Laufe der Jahre 1287–1297 wurde er mit einigen bedeutenden diplomatischen Sendungen betraut, und er könnte zweifellos in den engsten Kreis des böhmischen Herrschers gereicht werden. Sein Namensvetter Bruder Hermann, Beichtvater des Königs und Mitglied des Deutschen Ordens, später Bischof in Kulm, stand dem König noch näher. O. Redlich, J. Šusta und J. Kadlec hielten die beiden – den Johanniter Hermann von Hohenlohe und den Deutschordensbruder Hermann – fälschlicherweise für eine und dieselbe Person, „den legitimierten natürlichen Sohn aus dem Geschlecht der Hohenloher Hermann, Priester des Deutschen Ordens und Beichtvater Wenzels II“.

